

ДЖОАН ХАРИС ВЯРА И НАДЕЖДА СИ ГО ВРЪЩАТ

Превод от английски: Магдалена Куцарова, 2013

chitanka.info

Старите хора са лесна мишена, често ги изоставят, понякога същите онези професионалисти, които твърдят, че се грижат за благосъстоянието им. Виждали сме го прекалено много пъти в болници и старчески домове — как ги гледат снизходително, забравят ги, лишават ги от елементарни грижи, понякога дори ги тормозят. Нашето общество има навика да се отвръща от подобна отблъскваща действителност. В този разказ Фейт и Хоуп успяват донякъде да си отмъстят. Ако той вдъхнови и други да се борят, толкова по-добре.

Колко мило от ваша страна, че пак идвате да ни видите. Знаете ли, при нас не идват много посетители — освен сина ми Том, който редовно ме навещава, но всъщност никога няма какво да каже. Човек не може да говори с него, може само да слуша и да кима, където е необходимо. Работата му, шефът му, цените на къщите... И времето, да не забравяме: в света на Том единственото, което искат всички стари хора, е да говорят за времето.

Аз обаче знам, че има неща, от които трябва да го предпазвам. Старческият дом „Медоубанк“ е сцена, на която с Чосърово усърдие се редуват трагедия и фарс, и човек трябва да притежава добро чувство за хумор (и дебелокожие), за да преживява тук. Синът ми, колкото и да го обичам, няма нито едното, нито другото, та затова аз се придържам към темата за времето. За късмет на здравия си разум, все пак имам Хоуп.

Хоуп е най-близката ми приятелка. На младини е била преподавател по английска литература и все още е запазила онези кеймбриджки маниери, характерната строгост, почти войнишкото килване на главата, макар че от петнайсет години е сляпа и не са я навещавали от деня, в който е пристигнала тук. Но е съвсем с ума си — всъщност с повече от ума, с който повечето хора се раждат — и успява с малко помощ от мен в инвалидната ми количка да запази достойнството и чувството си за хумор, жизнено необходими за оцеляване на такова място.

Преди бяхме доверени лица тук. Вече не е така: след миналогодишното ни бягство в Лондон управата ни държи под наблюдение с почти гестаповска строгост. Една сестра на рецепцията

пази изхода, друга дежури на бюрото, за да предварят евентуални неприятности или опит на някого от нас да надхвърли петте минути телефонни разговори, които ни се полагат на седмица.

Кели, блондинката с нисък коефициент на интелигентност, отдавна е сменена. На нейно място управителите са назначили генерален директор, който да следи как вървят нещата: едра благонадеждна жена на име Морийн, която ни говори с неукротима Вагнерова радост, неспособна да скрие металическия блясък в малките ѝ очи, гримирани със сини сенки.

Другите се съобразяват с мнението на Морийн. Те са възпълната Клеър, бъривата Дениз, Тъжния Хари, който никога не се усмихва, стажантката Хелън, веселякът Крис (наш скъп приятел) и новото момиче Лорейн, което пуши във фоайето за персонала и ползва парфюма „Шанел“ на Хоуп, когато Хоуп не е в стаята си. Крис — единственият, който наистина разговаря с нас — казва, че промяната в управлението няма да ни се отрази по никакъв начин. Но изглежда угрижен, не е толкова весел, колкото преди, пее ни по-рядко, а онзи ден забелязах, че даже е свалил златната халка от ухото си.

— На Морийн не ѝ харесва — каза той, когато го попитах. — Вече получих предупреждение, а тази работа наистина ми трябва.

Е, това го знаем. Разбирате ли, някога Крис е имал спречкване със закона и сега трябва да бъде особено внимателен. А, нищо сериозно — само лоша компания и още по-лоша участ. Девет месеца затвор за кражба с взлом, после общественополезен труд и започване на чисто. Но на чисто или не, тези неща имат навика да те преследват. Даже сега, години по-късно, той все още не може да получи кредитна карта или заем, или дори да си открие банкова сметка. Всичко е записано в досието му, а хора като Морийн са склонни да проучват досиета, когато би следвало да проучват хората.

Миналия месец беше Денят на майката. В Деня на майката Хоуп винаги се чувства малко потисната, макар и да не го показва: просто аз я познавам толкова отдавна, че забелязвам тези неща. Дъщеря ѝ Присила живее в Калифорния и не пише, но от време на време получаваме пощенски картички — евтини, зле отпечатани, които аз ѝ чета на глас с малко поетично доукрасяване, където е необходимо.

Трябва да внимавам: когато прекаля, Хоуп винаги разбира. И все пак тя ги пази всичките — държи ги в кутия от обувки в гардероба си

— и ако Присила само знаеше какво означават те за нея, може би щеше да влага повече мисъл в това, което пише.

Том дойде, разбира се. Жена му никога не идва, децата също. Да ви кажа, не ги обвинявам: защо ли някой ще иска да седи тук на закрито в хубав пролетен ден, когато може да е навън и да се разхожда със семейството си? Той искаше да ме изведе на разходка с колата, но не ми се щеше да оставя Хоуп сама, а знаех, че Морийн няма да позволи на Том да ни вземе и двете. Затова останахме тук да ядем шоколадовите бонбони, които той беше донесъл, и да се радваме на цветята — приятно ми е да отбележа, че не бяха същите като друг път, а много ароматен букет момини сълзи, на които и Хоуп можеше да се наслади наравно с мен.

Тук, в дома „Медоубанк“, празничните дни винаги са донякъде натоварващи. Твърде много хора идват и си отиват, твърде голямо е въодушевлението, твърде много са разбитите надежди. Сестрите са раздражителни, персоналът в кухнята — изнервен и претоварен от опитите да осигури „празнична“ трапеза с невъзможен бюджет. Сред живеещите се надигат завист и гняв.

Мисис Суотън имаше посетители. Семейството ѝ я навестява редовно и тя обича да се перчи, да привлече вниманието към себе си и да обявява на висок глас как съвсем скоро дъщеря ѝ ще дойде да я види заедно със съпруга си, който се занимава със счетоводство, и с двете си мили деца Лори и Джим. Освен това, добавя мисис Суотън, ще я закарат с волвото в центъра по градинарство, където тя ще пие чай, ще яде кифлички и ще разглежда пролетните растения.

Тя разказва всичко това с тържествуващия глас на човек, който живее в дома от дванайсет месеца и вярва, че особеното внимание от страна на любимите ѝ хора ще продължава вечно. Ние, останалите, сме по-наясно, но това не ни пречи да гледаме с копнеж след нея, когато излиза навън, и да изпитваме разяждаща завист при вида на двете розови детски личица на задния прозорец на колата.

Разбира се, след това посещение мисис Макалистър си облече палтото, сложи шал и ръкавици, взе си чантата и отиде във външното фоайе да чака. Не ни разрешават да се навъртаме там без основателна причина, но мисис Макалистър прави така винаги, когато някой друг има посетители, и настоява, че синът ѝ Питър скоро ще дойде да я отведе у дома.

Много неща сме чували за Питър Макалистър, не всичките достоверни. Откакто аз съм тук, Питър е бил banker, химик изследовател, полицаи, моден дизайнер, командир от флота и учител по латински и старогръцки в гимназията „Сейнт Осуалдс“, макар че никой от нас, даже от най-старите обитатели на дома, не си спомня някога да го е виждал.

Сестрите отдавна се отказаха да обясняват на мисис Макалистър, че синът ѝ е починал от рак на простатата преди седем години, и сега ѝ позволяват да седи до вратата колкото време желае, стига да не им се пречка.

Този път обаче нещата не стояха така. Ако някой друг седеше на бюрото — Крис, да речем, или Хелън, — щеше да си затвори очите, но там беше новото момиче, Лорейн. Морийн я избра и макар че Лорейн е тук отскоро, няма съмнение, че е твърдо на страната на ръководството. Намусено същество — освен пред Морийн, чието идване неизбежно доведе до значителни промени и стремеж към ефективност, също толкова изненадващ, колкото и краткотраен. Когато Морийн я нямаше, Лорейн не правеше почти нищо, излизаше в почивка през десет минути и говореше с нас — ако изобщо говореше — рязко, почти презрително.

Сега, ако трябва да бъдем честни, всички ние в един или друг момент сме се дразнили от мисис Макалистър. Тя не може да го предотврати, бедната старица е на деветдесет и две, най-възрастният човек тук, и макар че е по-здрава физически и от Хоуп, и от мен, мисленето ѝ е страшно объркано. Около нея все нещо изчезва: шоколадови бонбони, очила, дрехи, зъбни протези. Веднъж Крис ми каза, че под дюшека ѝ е намерил скрити четиринайсет чифта зъбни протези плюс две сплескани понички, пликче йоркширски бонбони, половин пакет шоколадови бисквити, плюшена панда, военни медали — собственост на мистър Браун, германец — и зелена гумена топка, с която си играеше кучето на дома.

Разбира се, Крис не каза нито дума за това на директорката. Той просто тихомълком върна нещата на собствениците им и си постави за цел занапред да поглежда от време на време под дюшека. Чувствах, че Лорейн не би оставила нещата така. Не ги остави и в случая с непозволеното присъствие на мисис Макалистър във външното фоайе.

— Хайде, скъпа, вървете си в стаята — каза.

Резкият ѝ глас отекна чак в малката столова, където седяхме двете с Хоуп, аз в инвалидната си количка, а тя в един от столовете с високи облегалки „Шакълтън“, ядяхме шоколадовите бонбони от Том и се радвахме на слънчевите лъчи. Наблизо Крис миеше прозорците и тихичко си подсвиркуваше.

— Веднага се прибирай — чухме от външното фоайе. — Никой няма да дойде да те вземе, а не мога да те оставя да седиш тук цял ден.

Отговорът беше тих, но ясно доловим:

— Но в четвъртък Питър винаги идва. — Сега беше неделя. — Идва чак от Лондон. Знаете ли, той е главен счетоводител. И днес ще ме заведе у дома.

Лорейн леко повиши тон, сякаш говореше на глух:

— Слушай ме сега — започна тя. — Повече няма да се занимаваме с тези глупости. Синът ти няма да дойде да те вземе, никой няма да дойде и ако не си отидеш в стаята веднага, ще се наложи аз да те заведа.

— Но аз обещах на Питър...

— О, за бога! — чу се как Лорейн удари с ръка по бюрото. — Синът ти е мъртъв, забрави ли? Мъртъв е от години. Как ще дойде да те вземе?

В малката столова Хоуп пое дълбоко дъх. Крис спря да бърше прозореца, погледна ме и устата му увисна в недоволна гримаса.

Във външното фоайе настана тишина, по-лоша от всякакъв звук.

О, мисис Макалистър може да бъде много досадна. Тя отмъкна любимия ми шал, копринен с жълт кант, и цялата кутия бисквити с розова глазура, които Том ми подари за Коледа. Получих си шала обратно — след време и с мазно петно, което така и не се изпра, — но се наложи да ѝ оставя бисквитите, защото мисис Макалистър вече беше убедена, че ѝ ги е донесъл Питър, а аз не посмях да ѝ обясня всичко наново.

— Той е такова мило момче — повтаряше тя и гледаше с умиление коледните ми бисквити. — Такива чудни торти прави в големия си ресторант. А знаете ли, че идва чак от Лондон?

Затова ѝ ги оставих. Така или иначе, Том все ми подарява бисквити — мисли си, че старите жени не ядат нищо друго, — и аз знаех, че рано или късно ще ми купи друга кутия. Цената не е кой знае колко висока, нали, и поне я направих щастлива.

Но сега мисис Макалистър влезе в малката столова с лице, посивяло и някак като че ли хлътнало, като много стара ябълка, започнала да гние.

— Тя казва, че Питър е мъртъв. — Гласът ѝ трепереше. — Синът ми е мъртъв, а никой не ми е казал.

Хоуп я бива повече в тези неща от мен. Може би заради кеймбриджкия ѝ опит, а може би е до характер. Във всеки случай тя прегърна мисис Макалистър и я остави да поплаче на рамото ѝ, като от време на време я потупваше по мършавия и прегърбен старчески гръб и казваше:

— Да, да, милата ми, всичко ще се нареди.

— О, Мод — каза мисис Макалистър. — Толкова се радвам, че дойде. Кога ще си ходим къщи?

— Още е рано — кротко отвърна Хоуп. — Хайде, скъпа. Ние с Фейт ще ти донесем чаша чай.

Казват, че като дете човек най-силно усеща несправедливостта. Със сигурност епизодите от детството — с всички съпътстващи ги емоции — остават в паметта далеч по-дълго, отколкото по-късните събития. Аз още помня как, когато бях на седем години, едно момиче от училище — казваше се Жаклин Бонд — ме причакваше на обяд по пътя към къщи и ме удряше по няколко пъти между плешките без никаква видима причина, а по-малката ѝ сестра Карълайн гледаше и се смееше. Още помня какво изпитвах: безсилие и гняв. Нямах думи да изразя омразата си към тях. В нея определено нямаше нищо детинско. Дори сега, седемдесет години по-късно, аз си спомням тези момичета, сиво-кестенявите им коси и изпитите им уродливи лица, и още ги мразя, макар че вече сигурно са стари — в случай че са още живи. Надявам се да не са. Ето какво причинява несправедливостта и макар че това са отдавна минали неща, в паметта ми гласът на седемгодишното дете е все така силен и крещи: „Не е честно! Не е честно!“, години след като раждания, смърт, брак и други разочарования са отминали и забравени.

Гневът ми от небрежната жестокост на Лорейн към горката объркана мисис Макалистър не беше чак от същия калибър. Но за момент изпитах неловкото усещане, че се доближава до него. Дължеше

се най-вече на несправедливостта: на факта, че Лорейн или който и да било друг от персонала на „Медоубанк“ може да си въобрази, че има право да ни тормози, без да се страхува от оплаквания.

Все пак направихме опит — още същата вечер, когато Морийн застъпи на смяна, — но тогава мисис Макалистър вече спеше изтощена в стаята си, Лорейн демонстрираше най-изрядно поведение, а Крис, който остана след края на дежурството си, за да потвърди разказа ни, изпитваше явно неудобство.

Лорейн седеше в кухнята на персонала, пиеше кафе и се правеше, че не знае какво става. На очертаните ѝ с молив устни се мъдреше усмивка, а ръбът на чашата ѝ беше целият изпъстрен с морави следи от червило. Морийн, седнала зад бюрото във фоайето, хвърли поглед към Лорейн, после пак се обърна към Хоуп и мен. Не погледна Крис и нищо не каза за присъствието му.

Ние с Хоуп свършихме разказа си. Приятелката ми се придържаше към фактите с типичния си хладен и делови кеймбриджки маниер, но аз не се сдържах и изразих възмущението си.

— Беше направо злобно — казах, докато гледах Лорейн през вратата на кухнята. — Злобно и излишно. Какво лошо има, че мисис Макалистър ще поседи до вратата? Какво ѝ пречи да прояви малко снизхождение към нея?

— Не мисля, че оценявате докрай работата, която Лорейн върши — отговори Морийн.

— Работа? — възкликнах аз. — Тя работи единствено когато вие сте тук да я наглеждате. През останалото време само седи във фоайето за персонала, пуши и гледа телевизия.

Но Морийн не желаше да навлиза в тази територия.

— Хайде, момичета — каза тя с чудовищно лукав тон, — дано не си съчинявате. Защото, нали знаете, ако не можеш да кажеш нещо хубаво, по-добре недей...

— Ние не сме в детската градина — намеси се Хоуп. — И не си бърбим с вас. Това е жалба, която, ако желаете, можем да подадем в писмен вид.

— Разбирам.

Изражението на Морийн ми каза всичко, което ми беше необходимо да знам за системата на подаване на жалби и вероятността наше писмо някога да стигне до управителния съвет на „Медоубанк“.

— А какво общо има мистър Ър — очите ѝ се спряха на Крис, — какво има да добави той по въпроса?

Крис обясни, че и той е дочул разговора и смята поведението на Лорейн за нетактично.

Морийн го изглежда мълчаливо изпод клепачите си със сини сенки. После кимна.

— Добре. Оставете това на мен — каза тя. — Не мисля, че занапред ще имате проблеми.

Разбира се, грешеше. Лорейн така и не си взе бележка — всъщност дори стана по-зла отпреди. Отне ни известно време да проумеем дълбочината на коварството ѝ: дотогава тя вече беше успяла да спечели благоразположението на ръководството чрез много дребни, но показателни неща, както и ловко да навреди на хората, които можеха да съобщят на Морийн за поведението ѝ.

Започнаха да изчезват неща. Отначало дреболии: чашата ми за чай, онази с розови цветчета по ръба. Новите ми чорапи. Кутийка локум, донесена от Том, която пазах за специални поводи.

Това може да ви се струва незначително, но в дома „Медоубанк“ почти не ни позволяват да държим лични вещи. Всичко, с което идваме тук, трябва да може да се побере в малък гардероб и скрин с три чекмеджета. Знам, че са само вещи, но на това място, където нещата, неподпечатани с емблемата на „Медоубанк“, са рядкост, те са единственото, което ни напомня кои сме.

Моите вещи все още ми липсват. Знам, че не бих могла да донеса пианото или бюфета със стъклена витрина, където стои порцеланът на майка ми. Но някои неща сигурно можеха да ми позволят? Килимчето ми в зелено и кафяво, люлеещия се стол, собственото ми легло. Може би една-две картини, с които да сменя тези евтини репродукции с цветя, които явно толкова обичат. Но правилата са си правила, казват. Не ми казват само защо.

Все пак го преживявам. Когато дребните неща са единственото, което имаш, тогава тези дребни неща стават важни и е поразително какво удоволствие ми доставяше чаят, когато можех да го пия от собствената си чаша. Сега трябва да използвам чаша на „Медоубанк“ и вкусът му е друг, някак институционализиран, като на чая, който бяхме

принудени да пием през войната, наполовина дървесно брашно, наполовина глухарчета.

И Хоуп започна да губи неща. Когато притежаваш малко вещи като нея, от това те боли; но в деня, когато тя отиде до шкафа и установи, че кутията от обувки с малката връзка пощенски картички от Присила е изчезнала, ние осъзнахме, че това не е някоя от обикновените дребни кражби в „Медоубанк“. Беше лично отмъщение.

Разбира се, първата ни работа бе да проверим при мисис Макалистър. Но откакто отново научи за смъртта на Питър, тя беше равнодушна и отпаднала, стоеше в стаята си и не говореше почти с никого. Ние с Хоуп мислехме, че ще забрави както обикновено, но този път споменът упорито не я напускаше. Почти нищо друго не я интересуваше — хранене, ходене до тоалетна, малкото телевизионни програми, около които се въртеше животът ѝ. Сякаш тази едничка истина — смъртта на сина ѝ, скръбта, прясна колкото спомена — беше заела толкова много място в съзнанието ѝ, че изместваше всичко останало.

— Майката не бива никога да надживява сина си — повтаряше тя, когато Хоуп ме закарваше при нея. — Разбрахте ли, че не ме пуснаха даже да отида на погребението? Така правят в армията, нали знаете, когато някой изчезне в бой. Слава богу, че ти си тук, Мод — това беше адресирано към Хоуп. — Сега вече ще трябва да ме пуснат, сега ще ме отведеш у дома.

На тези думи Хоуп винаги отговаряше:

— Още не, скъпа — и ме изкарваше навън.

В сравнение със загубата на мисис Макалистър изчезването на няколко дреболии изглеждаше маловажно, затова на първо време си затворихме очите, особено след като вече бяхме почти сигурни, че тя няма нищо общо с това.

Разбирате ли, нямахме конкретни доказателства. Само нещо в погледа на Лорейн, докато се занимаваше със задълженията си, в тона, с който ни говореше и ни наричаше „скъпа“ със своя рязък, пълен с презрение глас. Нещо в начина, по който забиваше пръсти в рамото ми и в кръста ми, когато ме слагаше от количката на тоалетната. Аз се мъчех да стискам по време на смяната ѝ и да чакам идването на някой друг, но понякога беше неизбежно и в такива моменти тя знаеше точно къде да натисне, пръстите ѝ търсеха и напипваха болезнените места,

тъй както златотърсач копае, докато намери злато. От време на време аз надавах вик и Лорейн се извиняваше, но си личеше, че вътрешно се радва.

Направихме нов опит да се оплачем. Крис пак дойде с нас, но не каза нищо, а Морийн ни изслуша с престорена усмивка и намекна, че е напълно възможно ние да сме започнали полека да забравяме. Доказателствата ни — чаената ми чаша на цветя, която намерих счупена в кухненската кофа за боклук — бяха пренебрегнати. Може самата аз да съм я изпуснала, каза Морийн, и после да съм забравила за това. Пък и защо момиче като Лорейн ще прави такова нещо? И за какво са й на Лорейн старите картички на Хоуп?

Разбира се, не можахме да й отговорим. Но има и други изчезнали неща, упорстваше Хоуп.

— Ценни предмети? — очите на Морийн светнаха.

— Не точно.

В дома не ни позволяват да държим ценни предмети, макар че аз имам няколко бижута — перлите ми, една брошка, две халки и гривна, — които държа в седалката на инвалидната си количка.

— Аха — тя видимо се разочарова, — защото ако са изчезнали пари...

— Не — отсече Хоуп. — Сигурно съм се объркала.

При тези думи тя завъртя количката ми и бързо се отдалечи. В друг случай сигурно щях да възразя срещу това, но Хоуп вижда повече от мен, въпреки че е сляпа, и аз знаех, че е дочула нещо в гласа на Морийн, което й е подсказало, че ни дебне опасност.

Разбира се, бях забелязала, че Морийн наблюдава Крис. Знаех също, че не го харесва, но до този момент изобщо не ми беше минавало през ума, че тя може да го заподозре за кражбите. Той обаче го съзнаваше, затова беше толкова мълчалив и затова след случилото се странеше от нас, сякаш усещаше, че ние можем отново да насочим вниманието към него и към онова глупаво старо криминално досие. Лорейн също го знаеше и на втората седмица стана още по-дръзка. Парфюмът на Хоуп изчезна, както и възглавницата с надпис „Най-добрата баба на света“, която стоеше на леглото ми. Лорейн беше наясно, че няма да се оплачем: направехме ли го, просто щяхме да създадем още проблеми на приятеля си.

През следващите няколко дни забелязахме, че Морийн идва все по-рядко. Беше поела административните задачи, или поне така каза Лорейн, което означаваше, че често ще отсъства и Лорейн ще надзирава останалия персонал. С ужасяваща бързина правилата в „Медоубанк“ станаха правилата на Лорейн.

Изведнъж установихме, че привилегиите ни са орязани. Към онези, които следваха начертаната линия на поведение, се отнасяха благосклонно, другите ставаха обект на особено внимание. Така махнаха от стаята ми цветята, които Том ми беше донесъл, „от хигиенни съображения“, конфискуваха касетофона на Хоуп поради „опасност от токов удар“, а Крис беше понижен от до голяма степен неофициалната си длъжност санитар до мияч на прозорци и общ работник със строга забрана да води разговори с обитателите на дома.

Скоро след това откриха скривалището на мисис Макалистър под дюшека. В него нямаше нищо ценно — бисквити, сапун, играчки, чорапи и любимите ѝ открай време зъбни протези, — но Лорейн вдигна страшен скандал. Вследствие на това мисис Макалистър трябваше да прекара остатъка от деня затворена в стаята си, а персоналът беше инструктиран да конфискува зъбните ѝ протези и да ѝ ги дава само в часовете за хранене. Лорейн изтъкна за това съвсем разумни доводи: очевидно мисис Макалистър не може да носи отговорност за собствените си зъбни протези, а и няма причина персоналът на „Медоубанк“ да губи часове наред преди всяко хранене, за да търси зъбните протези на живеещите в дома. Нелепо е, хората са заети, а и милата старица няма никаква нужда от тези неща.

Разумно или не, това беше най-долна проба тормоз. Хоуп и аз го виждахме, но вече се бяхме научили да бъдем предпазливи. Лорейн ни беше взела на мушка и ние знаехме, че и най-малката провокация може да предизвика гнева ѝ срещу нас. И затова търпяхме, отначало стоически, после все по-мъчително.

Мисля, че без Хоуп аз щях да се предам. Но зад кеймбриджките маниери у нея се крие желязна решителност. Вечер седяхме в стаята ѝ (тя беше по-далеч от фойето и от Лорейн), пиехме чай в чашите на „Медоубанк“ и си говорехме. Понякога четях на глас — Хоуп обича книгите си, а без касетофона още повече разчиташе на четенето ми, — друг път разглеждахме брошурите за пътувания, които аз възторжено ѝ

описвах подробно, и си представяхме пътешествията, на които бихме потеглили, ако бяхме свободни. Най-много обаче говорехме за Лорейн.

— Най-лошото е, че сме безпомощни — каза една вечер Хоуп. — Имам предвид, че децата са безпомощни, нали, но поне могат да чакат по-добри времена. Старите хора не могат. Те няма да пораснат големи и силни и да се противопоставят на онези, които са ги тормозили. Когато тормозиш стар човек, той става доживотна жертва.

Мисълта беше потискаща. Отново си спомних за Жаклин Бонд.

— Какво стана с нея? — попита Хоуп и аз осъзнах, че си мисля същото.

Нали знаете, стават такива неща, и ние като старите женени двойки взаимно четем мислите си.

— Отиде си — казах. — Един ден просто вече я нямаше.

— Добре звучи — отбеляза Хоуп. — Изключили ли са я?

— Не помня.

Тя се замисли над това.

— Жалко — каза, — че така и не си й се противопоставила. За теб това щеше да бъде катарзис и щеше да ти се отрази добре. И все пак — на лицето й цъфна една от редките й мили усмивки — никога не е късно да изживееш малък катарзис. Не си ли съгласна?

Съгласна бях, но не виждах какво можем да предприемем. Нямаше смисъл да се оплакваме на Морийн, ясно беше, че трябва да се вземат по-драстични мерки. Но какво можехме да направим?

Няколко дни обмисляхме възможностите. Ако Крис беше наблизил, щеше веднага да забележи. Щеше да каже: „Хей, Буч! Бягство ли замисляте?“. Но Крис изглеждаше притеснен на мястото си в периферията на събитията: той знаеше, че направи ли и една стъпка в грешната посока, може да изхвърчи. Виждах го в очите му, когато сутрин носеше чай на Лорейн, в новата му предпазлива походка, когато идваше и си отиваше.

Но ние крояхме планове. Веднъж прочетохме в стар вестник история за пенсионер, който обрал няколко пощенски клона, без никой да го спре, въоръжен и без дори да си крие лицето. В края на краищата за повечето хора старец с каскет и шал изглежда като всеки друг старец, а и на кого би хрумнало да заподозре пенсионер?

— Запомни, Фейт. Нямаме втора възможност — каза една вечер Хоуп, докато седяхме в стаята ѝ и разговаряхме. — Ако по какъвто и да било начин събудим подозрението на Лорейн, тя ще ни се лепне като вендуза. Трябва да действаме бързо, недвусмислено и необратимо.

Нали знаете, така говори Хоуп — както се полага на един преподавател от Кеймбридж.

— И пред публика — добави тя, след като отпи от чая си. — Най-вече трябва да има публика.

Дотук добре, предполагам — но каква публика имахме ние? Вече почти не излизахме от стаите си, освен за ядене, а то беше еднообразно и безвкусно, и веднъж месечно ни преглеждаше сестрата на „Медоубанк“. Новините от света отвън идваха от Том, Крис и от време на време от щатната фризьорка (която предлага три одобрени прически, всичките еднакви, и гама от непривлекателни услуги като премахване на мазоли и лимфодренаж). През януари винаги имаме Ден на открити врати, но мисис Макалистър се влошаваше толкова бързо, че можеше да не изкара до идния месец, камо ли до идната година.

Блъскахме си главите, но нищо не ни хрумваше. Наближи Великден, Лорейн направи малко парти по случай повишението си до заместник-директор, след което ограничиха още повече действията ни, трябваше да попълваме дълги молби за най-елементарни искания, бяха определени часове за дневни посещения и всичките ни любими телевизионни предавания бяха забранени с мотива, че са неподходящи.

Тогава ме осени прозрение. Трябва да призная, че известно време го обмислях и почти не си представях как бихме могли да го изпълним. Казвах си, че Хоуп би трябвало първа да се досети за това, умната Хоуп с произношение като по Би Би Си и с крайна независимост. Но през последните няколко дни тя беше започнала да вехне. Не като горката мисис Макалистър и недотам, че другите да забележат, но аз го виждах. Разбира се, не губеше достойнство, беше както винаги хладнокръвна, разговаряше с мисис Макалистър, която я наричаше Мод и плачеше на рамото ѝ, неизменно се грижеше за външния си вид, никога не обикаляше по халат през деня, както правят повечето хора тук; но виждах, че нещо у старата ми приятелка не е като преди, може би ѝ липсваше предишната искра, онзи жизнерадостен бунтарски блясък в очите.

И тогава се случи. Гледах как Крис се труди над противопожарната сигнализация (Лорейн пак хвана мистър Банерман да пуши в тоалетните). Този ден Морийн беше на работа в дома и Лорейн демонстрираше най-безупречно поведение. Крис също: работеше мълчаливо, не ме поглеждаше, даже не си подсвиркуваше. Обикновено говори — за футбол, за телевизия, за дъщеричката си, за тъща си Джема, за бившата си жена, за градината си, за вечерите навън с приятели. Днес сянката на Лорейн беше надвиснала над него и щом чу гласа ми, той виновно се сепна.

— Чаша чай, Крис? Цял ден работиш без почивка.

— Съжалявам, Буч.

Това прозвуча почти както обикновено, но аз познавам Крис и долових разликата.

— Имам работа. Като свърша, трябва да го тествам.

— Сензорът за дим?

— Точно така.

— Добра идея — казах. — Не забравяй стаята на персонала.

Той се усмихна на думите ми — знаех, че ще го направи, — но не каза нищо. Лорейн с наслада си пуши своите „Силк Кът“ и аз бях готова да се обзаложа, че ще се появи едно или друго правило, което да ѝ гарантира, че ще го прави и занапред. Колкото до нас, останалите, ако Лорейн можеше да монтира детектори за удоволствие във всяка стая, мисля, че вече щеше да го е направила, за да го пресече в корен. Казах го на Крис и видях как усмивката му се разшири.

— Ти можеш да го кажеш, Буч — отбеляза той. — Аз не бих посмял.

И точно тогава — в същия момент, на „посмял“ — получих просветление.

Управителният съвет на „Медоубанк“ (големи привърженици на правилата) настоява поне два пъти в годината да се прави противопожарно учение. Провежда се съвсем като в училище: сирената започва да вие, ние се строяваме отвън на тревата, някой въвежда цифрите от кода в пожароизвестителния панел, за да не вземат наистина да дойдат пожарникарите, а двама от дежурния персонал обикалят тичешком сградата и проверяват стаите, докато Морийн стои отстрани и „успокоява“ всички с най-вагнеровия си тон („Хайде сега, скъпа, не се паникьосвайте. Това е само учение, не забравяйте. Казах,

че е САМО УЧЕНИЕ!“), с което всява паника, тъй както сеячът хвърля семена.

Всъщност е доста забавно: колкото и пъти да предупреждава, някои хора все забравят или не са си сложили слуховия апарат, или седят в тоалетната (на нашата възраст, миличка, това отнема време!), или гледат телевизия и не искат да излизат. Миналата година ни трябваше близо половин час да опразним сградата, при това с максималните усилия на целия персонал. Някой забрави да въведе кода на панела, вследствие на което дойдоха полицаите и пожарникарите и се наложи да изслушаме строга лекция на ниво детска градина от Морийн, която заяви, че ако наистина е имало пожар, всички сме щели да изгорим живи.

Сега с инсталирането на новите детектори за дим щеше да се наложи да проведем ново противопожарно учение. Досещах се, че Лорейн е настояла: това щеше да бъде отлична възможност за нея както да демонстрира авторитет пред Морийн, така и да предизвика максимална суматоха и неудоволствие сред обитателите на дома. Представих си, че ще имаме публика и сред шума и хаоса може би — само може би — ние с Хоуп ще получим търсената възможност.

По-късно вечерта ѝ го предложих. Тя седеше с мисис Макалистър, която пак имаше тежък ден, и макар че Хоуп беше търпелива както винаги, забелязах, че напрежението започва да се проявява. Лорейн обаче не беше на смяна — на бюрото седеше недосетливата Клеър, дъвчеше дъвка и четеше списание „Гудбай!“ — и затова ние прекарахме една приятна вечер с купчина туристически брошури (тази седмица пътешествахме из Италия), някой и друг сухар, откъснат от кухнята, и много въображение.

— Тази вечер накъде? — попита Хоуп и изопна гръб така, че гръбнакът ѝ изпука.

— Мислех да отскочим до Рим.

Тя поклати глава.

— Стигат ми толкова антики за днес — иронично отбеляза тя. — Дай ми нещо... пасторално.

И аз изпълних желанието ѝ: начертах маршрути — Лондон, Париж, Милано, Неапол, после с корабче до островите, Сицилия, Устика, Пантелерия, към портокалови горички и ясни влажни утрини, и едри лилави маслини, и осолени лимони, и препечени филийки с

аншоа, и неудържимо пенливи вина, и стройни млади мъже с героична красота, и снежнобели чапли, литнали в онези невъзможни небеса. Това е нашият начин да пътешествуваме и аз съм се научила да го описвам така, че Хоуп да го види също толкова ясно, колкото го виждам аз. Не вярвам, че някога наистина ще стигнем до тези далечни места, но си мечтаем. О, да, мечтаем.

Хоуп лежеше в леглото си със затворени очи и се наслаждаваше на един от най-сполучливите ми залези и на въображаемата чаша червено сицилианско вино.

— Това е животът — каза тя, но в гласа ѝ имаше такава тъга, че силно се разтревожих.

Обикновено Хоуп се включва в малката ни игра с голяма духовитост, съчинява ексцентрични подробности, за да ме забавлява (млади мъже плуват голи на безлюден плаж, дебела жена кара водни ски под звуците на духов оркестър, който свири марш на Суса). Този път тя лежеше безучастна, не се усмихваше, а напругаше сили — толкова много ѝ се искаше — да бъде там, и аз разбрах, че си мисли за Присила. За Присила и за кутията с пощенски картички — тази последна, прекъсната връзка между нея и изгубената ѝ дъщеря.

— Поне знам, че още е добре — казваше Хоуп всеки път, щом получеше някоя от редките ѝ картички. — Представяш ли си, ако не знаех. Представяш ли си, ако я бях загубила, както мисис Макалистър — Питър...

Сякаш и сега не е така, помислих си. Себична, глупава Присила, твърде погълната от собствения си объркан живот, за да мисли за някого друго.

— Тя става все по-зле, знаеш ли? Днес бях при нея. Предава се, бедната старица.

— А може би не.

Мислех за плана си: за рисковете, за времето на изпълнение, за това какво ще загубим, ако не успеем. Но сърцето ми биеше учестено, задъхвах се: преди шейсет години се чувствах така след танци.

Хоуп ме усети веднага.

— Защо? — попита тя и седна в леглото. — Намислила ли си нещо?

Казах ѝ и видях как лека-полека лицето ѝ се променя, как става фокусирано като полароидна снимка, като лице на водна повърхност.

— Е? — попитах аз. — Мислиш ли, че може да стане?

— Да, Фейт — отговори Хоуп и кимна. — Наистина мисля, че може.

На другата сутрин Лорейн обяви противопожарното учение. С Хоуп стояхме будни почти през цялата нощ, говорихме и чертахме планове като пакостливи ученички, наредили възглавниците си в леглата така, че да приличат на спящи фигури за всеки случай, ако някой (Лорейн, кой друг) мине и реши да погледне през шпионката.

Сега Лорейн се обърна към всички с най-официалния си тон и обяви учението за два часа същия следобед. Вестта беше съпътствана от няколко недоволни възгласа — по това време повечето от нас слушаха „Семейство Арчър“^[1].

Лорейн погледна с укор (с Хоуп се досетихме, че нарочно го е замислила така) и изнесе на всички ни кратка лекция за това какви егоисти сме, колко работа върши за нас и как всъщност тя е единственият човек, загрижен за нас до такава степен, че да осигури безопасността ни в случай на дим, пожар и токов удар.

— Така, Морийн ми каза какъв незадоволителен отклик е получила при последното противопожарно учение. Надявам се този път наистина да се постараете и да опразните сградата за максимум десет минути. Иначе — на лицето ѝ се появи онази характерна за нея усмивка, само със зъби и фалшива от устата до очите — може би ще се наложи да взема мерки.

Ако изобщо имаше израз, който да характеризира Лорейн, той беше този; и когато го изрече, тя погледна празно към Крис.

Е, и Хоуп, и аз знаехме какво означава това. Лорейн си търсеше предлог да нападне Крис още откакто той се оплака на Морийн заради мисис Макалистър. Видях, че и на него му стана ясно, затова присви устни и отмести поглед. Десет минути — беше нечестно, невъзможно за изпълнение и Лорейн го знаеше.

Погледнах Хоуп, която невъзмутимо се усмихваше, и мисис Макалистър, седнала от другата ми страна в един от общите фотьойли, с безформено лице заради липсващите зъбни протези.

— Сега очаквам всеки, който може да ходи, да излезе от сградата през първите пет минути — продължи Лорейн с бодър тон. — След това ще се заемем с останалите точно както миналия път. Не искам да виждам хора, тръгнали да излизат с чанта, палта и бог знае още какво.

Оставете всички лични вещи в стаите си. Чухте ли? В стаите си. Не се тревожете. Това не е истински пожар. Вещите ви ще бъдат на сигурно място.

Скришом се усмихнах. Краката може да не ми служат, но с мозъка ми всичко е наред. Забелязах онзи поглед, хвърлен с крайчеца на окото към мен и инвалидната ми количка. Знаех какво си мисли Лорейн и опипах с пръсти калъфката на декоративната възглавница зад кръста си, където все още държа малкото ценни вещи, които са ми останали.

Не е много, нали разбирате. Няколко бижута, прекалено хубави, за да ги нося всеки ден, пазя ги за дъщеричката на Том. Малка пачка банкноти (тук не ни се полага да държим пари, но е хубаво от време на време човек да разполага с тях). В дома „Медоубанк“ е практически невъзможно да запазиш нещо в тайна и аз предполагам, че повечето хора вече знаят за възглавницата ми, но досега просто са си затваряли очите — в края на краищата на кого ще навреди, ако ми позволят да си задържа няколко останали дреболии?

С Лорейн беше друго, разбира се. Вече няколко пъти я бях виждала да хвърля погледи към инвалидната ми количка, но никога не ѝ бях давала възможност да огледа възглавницата ми. Сега обаче имаше шанс с противопожарното учение — прозрачен предлог да оставим личните си вещи в стаите — и аз виждах как малките ѝ очи греят от перспективата в ръцете ѝ най-после да попадне нещо стойностно.

— Когато всички се строите в редица навън, Крис и аз ще огледаме сградата. Никой няма да мърда от там, преди да сме проверили всичко.

Тя му подаде връзка секретни ключове. Това също беше типично за нея. През повечето време Лорейн като че ли изобщо не забелязваше Крис, но сега, когато си беше наумила да краде, искаше той да бъде край нея — удобна изкупителна жертва, ако нещо се обърка, и възможен заподозрян, ако някой се оплаче, че му липсват ценни вещи.

Хоуп посегна към ръката ми и аз усетих как за кратко стиска пръстите ми в своите. От другата ми страна мисис Макалистър тревожно си мърмореше под носа и току кимаше със старческата си глава, сякаш да подчертае смисъла на казаното. Подадох ръка и на нея и почувствах как я улавя като уплашено дете.

— Какво става, Мод? — прошепна тя със зачервени очи.

— Всичко е наред — отговорих аз с надеждата, че съм права.

Минутите преди два часа се нижеха мъчително. Трябваше да впрегнем цялото си търпение и да чакаме, сякаш не предстои да се случи нищо необичайно. Морийн пристигна в два без двајсет и седна в кабинета си на чаша кафе с цигара. Лорейн отиде при нея: виждах ги през стъклената врата как си говорят и се кискат като стари приятелки. Веднъж погледнаха навън — двете едновременно: бях убедена, че обсъждат Хоуп и мен, но се престорих, че не забелязвам, и те отместиха погледи.

Поиграхме шах двајсет минути (Хоуп винаги печели) и после просто зачакахме във всекидневната, като отказахме чая, предложен ни от Крис (аз бих приела с удоволствие, но на моята възраст едно непредвидено спиране за тоалетна в решителния момент понякога може да доведе до катастрофа). Вместо това се заслушах в радиото и всячески се помъчих да не се тревожа. Вече знаех, че нещата ще зависят до голяма степен от участието на Крис, и предположих, че може би ще е по-добре да не му казвам твърде много предварително — той наистина има нужда от тази работа, а и без това проявява достатъчно предпазливост пред ръководството.

Тогава часът удари — точно когато започваше познатата мелодия на „Семейство Арчър“ — и аз почувствах прилив на въодушевление, толкова силен, че почти надделя над страха ми. Дрезгав вой на сирена, от който ме полазиха тръпки.

— Време е, Хоуп — прошепнах аз, тя стана и предпазливо напипа дръжките на инвалидната ми количка.

Държах под око вратата на кабинета. Тя беше все така затворена. Морийн и Лорейн явно не бързаха, което идеално ме устройваше. Морийн така или иначе беше дошла да наглежда нещата — съмнявах се да вземе активно участие в начинанието, — а Лорейн прекалено много държеше на личното си достойнство, за да се заеме с евакуирането. Тя остави това на санитарите — по трима на смяна, в този случай Крис, Дениз и Тъжния Хари.

Десет минути, каза Лорейн. Според мен щяха да са двајсет. При всички случаи достатъчно време за нея да огледа добре навсякъде.

Крис надзираваше суматоката. Дори да беше изнервен, по нищо не му личеше. Гласът му беше приятен, силен, не твърде пронизителен

и без онази заплашителна нотка, която винаги като че ли се появява в гласовете на Лорейн и на някои от момичетата.

— Хора, знаете какво е учение. Всички — на поляната навън. За десет минути — днес е хубав ден, — мисис Банерджи, наистина ли ще ви трябва трето палто? Хайде, мисис Суотън, ако на това казвате шум, да бяхте чули „Металика“ на „Уембли“. Всички насам — имате десет минути, — не, не ти, скъпа, теб ще те пренесем през прага, не е ли секси?

Това бяха глупости, на повечето ни беше ясно. Но все пак утешителни глупости и дори най-старите, най-умопобърканите реагираха на тях и лека-полека се придвижваха — онези, които можеха — към двойната врата по посока на гласа на Крис.

Аз трябваше да остана на мястото си. Хоуп също трябваше да чака, докато останалите излязат и някой се освободи, за да я изведе навън. И двете обаче не се подчинихме на нарежданията. Още щом Крис извърна глава, Хоуп ловко и уверено подкара инвалидната количка обратно към коридора.

Отляво, две врати преди тази на моята стая, има стенен шкаф. Това е голям шкаф с рафтове, на които държат чаршафи, одеяла и възглавници. Сега вместо да отидем в стаята ми, Хоуп спря пред шкафа и отвори вратата.

Аз погледнах наляво, после надясно. Никой не ни забелязваше. Крис беше вече на изхода, заобиколен от живеещите в дома. Дениз беше отвън и подреждаше хората в редица. Тъжния Хари се мъчеше да обясни на Поляка Джон защо учението не може да почака, докато свърши „Семейство Арчър“, а мисис Макалистър сновеше безцелно из всекидневната с викове: „Пожар ли има?“, докато някой от останалите (мистър Браун) не я хвана за ръка и не я поведе към вратата.

— Чисто е — казах аз и Хоуп ме бутна в стенния шкаф с все количката. После ме свали от нея (когато поискам, мога да си помагам с ръце) и ме стовари върху купчина одеяла, след това се обърна и с усилие измъкна количката измежду рафтовете.

— Две врати надясно, не забравяй — прошепнах аз.

Хоуп ме удостои с кеймбриджката си гримаса.

— За сенилна ли ме смяташ? — отсече тя. — Мога да се ориентирам в тази сграда по-добре от теб.

И като каза това, ловко издърпа количката заедно с възглавницата и всичко останало и затвори вратата на шкафа. Дотук цялата работа трая пет минути — ние не сме бързи, нали знаете, но в крайна сметка успяваме — и аз предположих, че фойето ще е вече почти празно.

Сега в сградата трябваше да са останали само онези, които имат нужда от помощ, за да излязат — сред тях бяхме и ние с Хоуп, — в търпеливо очакване някой да ги заведе или занесе до сборния пункт. Лорейн дежуреше, Морийн наблюдаваше, а останалите трябваше да обиколят тичешком стаите, за да се уверят, че никой не е забравен или пропуснал да чуе, или решил в последния момент да отиде до тоалетната.

Сирената — един бибиткащ електронен вой, който за нищо на света не бихте оприличили на пожарен звънец — заглъхна. Дочух звучни стъпки по килима в коридора и разпознах тракането на високи токчета. Затаих дъх — съгласно правилника Лорейн трябваше да провери и стенните шкафове наред със стаите, но аз разчитах на Хоуп да отвлече вниманието ѝ.

— Лорейн?

Добре. Тъкмо навреме. През дебелия врата гласът на Хоуп долетя до мен приглушен и нетипично жалостив.

— Мили боже, какво правите тук? — Тонът на Лорейн проряза слуха ми като нож.

— Лорейн? Ти ли си? Пожар ли има? — питаше Хоуп по начин, толкова характерен за мисис Макалистър, че трябваше да прехапя устни, за да не се разсмея.

— Не, ама че сте... Къде е санитарят? Ох, елате с мен — каза нетърпеливо Лорейн и аз чух как тракането на токчетата ѝ се отдалечи в посока към фойето, последвано от по-тихите стъпки на Хоуп.

Усмяхнах се. Дотук добре. Щяха да минат няколко минути, докато Лорейн изведе Хоуп навън. Може би и повече: бях инструктирала приятелката си да забави Лорейн колкото може по-дълго и разчитах да прояви възможно най-голямо въображение. Крис остана сам да проверява стаите — и ако можех да се добера до него преди връщането на Лорейн, не се съмнявах, че ще го накарам да ме изслуша.

Стига да можех. Използвах рафтовете, за да се придвижа към вратата, и като се подпрях на купчина чаршафи, успях да я отворя, без

да падна. Надникнах в коридора. Беше пуст.

Тихо извиках:

— Крис? Там ли си?

Никой не дойде. Запитах се колко ли време Хоуп ще може да задържи Лорейн, преди да са забелязали отсъствието ми. Сега дочух стъпки откъм шкафчетата на персонала в другия край на коридора, този път нямаше тракане на токчета, а тихи припрени стъпки на човек, обут в кецове.

— Крис!

Махнах му от вътрешността на шкафа и само след секунда той тичаше по коридора към мен.

— Хей, Буч! — Крис изглеждаше разтревожен. — Добре ли си?

— Влез вътре. Бързо. Преди да се е върнала.

Той се поколеба за миг.

— Моля те, Крис!

Крис хвърли бърз поглед наляво и надясно по коридора. После въздъхна — „добре“ — и влезе в стенния шкаф.

— Знаеш ли, Буч, ако искаш да съм твой, има и по-лесни начини. Какво има?

Разказах му съвсем набързо.

Когато стигнах до неговото участие, той поклати глава.

— О, не — каза. — Направя ли го, спукана ми е работата.

— И без това ти е спукана работата — отвърнах аз и му обясних за Лорейн и декоративната ми възглавница.

— И на теб, и на мен — каза Крис, след като свърших. — Само че ти си прекалено стара, за да те тикнат в затвора, а на мен вече ми стига само да кихна... — Той млькна, наостри уши, след това продължи още по-тихо: — Добре. Още не е късно. Просто ще те изнеса навън, ще кажа на Лорейн, че ти се е прибило до тоалетна, и никой от нас няма да загази. И без това тя няма да посмее да ти рови из нещата...

— Ще посмее — казах аз. — Вече го е правила.

— Стига, Буч...

— Знаеш, че е така. Тя краде на дребно още откакто е дошла. Нали?

Крис отмести поглед и не каза нищо.

— Нали? — Мълчание. — Знаеш, че краде. И знаеш къде крие откраднатото, нали, Крис?

Той въздъхна.

— Какво е това, разпит ли?

— Фсичко ще си кашеш — изфъфлих аз, имитирайки (поне така смятах) мистър Браун.

Крис поклати глава. Неохотно се усмихна, но забелязах, че все така не ме поглежда в очите.

— Трябва да даваш отпор на злосторниците — настоях аз. — Не можеш просто да се надяваш, че ще им омръзне и ще те оставят на мира. Те никога не те оставят. Става по-лошо. Още първия път не биваше да й позволяваш да се измъкне, Крис. Ние щяхме да те защитим. Сега тя си мисли, че те държи в ръцете си. Мисли си, че ще правиш каквото тя ти каже. Но ти не си като нея, нали, Крис? Аз те познавам. Ти не си крадец.

При тези думи той рязко се обърна и лицето му, друг път открито, стана сурово и неразгадаемо.

— Аз обаче съм крадец. — Гласът му прозвуча безизразно. — Ти го знаеш, тя го знае...

— Глупости — заявих. — Не бива да съдиш за човек по грешките, които е допускал.

— Тогава как, по дяволите, да съдиш? — попита Крис, без да го е грижа кой го чува и с гняв, гняв, какъвто не бях виждала у него никога досега.

О, не се гневеше на мен — личеше си по погледа му. Може би на себе си или на света, който свежда хората до страници в досие, до имена в списък...

— Крис — казах, — аз не съдя.

В последвалата тишина — доста дълга тишина — той закри лицето си с ръце и просто остана неподвижен, седнал на купчина кърпи, като дишаше тежко и мълчеше, и аз започнах вече да се тревожа за него, затова го докоснах по рамото, колкото да се уверя, че е добре.

— Добре? — попита Крис, когато най-после вдигна глава. — Да, разбира се. Нищо ми няма.

Тогава ми каза нещо, което аз вече подозирах:

— Ти беше права обаче, знам къде Лорейн крие нещата. Държи ги точно под носа ми. Това е откъсването ѝ за онзи път, когато се оплаках, нали знаеш, заради мисис Макалистър.

— Но ако ми помогнеш — възразих аз, — тогава можем да я заловим на местопребыванието. Никой повече няма да си пати от нея.

Той погледна печално.

— Не съм ти казал къде го крие.

— Къде? — попитах аз.

— В моето шкафче.

Аха. Разбира се. Не бях помислила за това. Естествено, Лорейн държи връзката с всички ключове и съответно има достъп до всички шкафчета в стаята на персонала. Не ѝ е трудно да скрие откраднатото, още по-лесно — да пъхне нещо в шкафчето на Крис, за да го натопи.

— И ще го стори — добави той, след като ме изслуша. — Тя просто няма търпение да направя погрешна стъпка. Хванала ме е натясно, Буч, аз не мога през цялото време да държа шкафчето под око и тя го знае. Достатъчна е една внезапна проверка...

Последва нова тишина, смуцвана само от тракането на токчетата на Лорейн по външния коридор.

— Ето я — каза хладно Крис. — Време е.

Както казах, аз вече нямам много собствени вещи. Личните неща — дори съвсем обикновени, като книга, чаша, кутия със снимки — стават двойно по-ценни, когато са малко. А предметите, скрити във възглавницата — перлите от юбилея ми (не натурални, разбира се, а култивирани, но толкова ги обичам), малката златна брошка на майка ми, годежният пръстен, вече твърде малък за раздутите ми пръсти, — не са просто ценни по обичайния начин. Те са останките от моя живот, доказателства, ако щете, че изобщо съм живяла. И аз съм ги пазила през всичкото това време — за Том, за децата, но най-вече за да има частица от мен, която е съкровена и лична в този свят на рутинно нахлуване в личното пространство и небрежно безразличие.

Но в края на краищата вещите са само вещи. Ако ние тръгнем да противостоим на Лорейн с истината, аз щях да си задържа нещата,

но щях да загубя приятеля си. А ако изобщо съм научила нещо на това място, то е, че добрият приятел е по-ценен от една перлена огърлица.

Усмигнах се на Крис.

— Да вървим — казах. — Десетте ни минути сигурно вече изтичат.

Той ме погледна учуден.

— Значи ще я оставиш да се измъкне?

— Не се тревожи — свих рамене аз. — Това са предимно боклуци.

Крис за малко да се усмихне.

— Буч — каза, — никога не съм подозирал, че такава почтена възрастна дама може да изрича такива безсрамни лъжи.

Аз го измерих с поглед.

— Стига си се подмазвал и ме изнеси навън.

И той ме вдигна — не бодро, но с лекота — и ме изнесе в коридора. Лорейн беше там и отваряше вратите на стайте. Видях, че само две врати я делят от моята и щом ме зърна, върху лицето ѝ се разля откровена злъчност.

— Какво става? — попита тя.

Крис я погледна нервно.

— Съжалявам — започна той, — объркахме вратата. Мисля, че Фейт малко се е залутала. Сега ще я изнеса навън, ставали?

Лорейн го стрелна с презрителен поглед.

— Побързай — каза тя с леден тон. — Трябваш ми тук.

За трийсет секунди Крис ме изнесе на открито. Другите бяха вече отвън, седяха или стояха прави на тревата, мисис Суотън се жалваше на висок глас от суматохата, Морийн си гледаше часовника, Хоуп успокояваше мисис Макалистър.

— Трябва да вървя, Буч — отсече Крис, после се втурна обратно в сградата и връзката ключове на колана му задрънча.

Видях как лицето на Хоуп се обърна към мен.

— Съжалявам — прошепнах аз. — Не се получи.

По-късно щях да ѝ обясня. Знаех, че ще разбере. В края на краищата вещите, от които бяхме лишени — а те все пак бяха само вещи, — губеха всякакво значение в сравнение със затруднението на приятеля ни. Вещите обикновено могат да бъдат заменени. Хората, от друга страна...

Изведнъж сирената отново се задейства. Този път по-силно — бибиткането ѝ бе придружено от припрян и непознат вой. Беше от новия детектор за дим.

Учудено се спогледахме (всички освен сърдития мистър Банерман, който само изключи слуховия си апарат и седна на тревата).

Горката изтощена мисис Макалистър, която се беше поуспокоила с помощта на Хоуп, нададе писък.

— Пожар! — извика тя и аз тъкмо понечих да ѝ обясня (вече не помнех за кой пореден път), че това е само учение и няма от какво да се тревожи, когато зърнах зад един от прозорците мъждиво жълто пламъче и разбрах, че този път незнайно как мисис Макалистър се е оказала права.

— Мили боже — обади се мисис Суотън. — Нали уж щеше да е учение!

Сред насъбралите се обитатели на дома се надигна тревожно мърморене и Морийн, Тъжния Хари и Дениз тръгнаха да ги успокояват. Мисис Суотън започна да оплаква всичките си неща, които е оставила в стаята, Поляка Джон каза, че е съвсем като през войната, мистър Браун отбеляза, че винаги е обичал хубавия огън, мисис Макалистър пак се разплака, а Хоуп и аз се хванахме здраво за ръце и прошепнахме: „Крис!“.

Сега пламъците вече се виждаха съвсем ясно през прозореца на коридора: те нагряха матираното стъкло и то почерня. Моята стая беше от другата страна, срещу стаята на персонала, откъдето беше трудно да се определи откъде е тръгнал пожарът. Все още не се виждаха нито Лорейн, нито Крис.

Без да спазва процедурата, Тъжния Хари се втурна към двойната врата на главния вход, но тя не се отвори.

— Сигурно е заяла! — извика той и започна да натиска цифрите на входния панел, но без успех.

— Късо съединение — предположи Хоуп със спокоен глас.

— Саботаж — отсече Поляка Джон с мрачно злорадство.

— Лорейн! — извика Морийн с най-вагнеровия си тон. — Лорейн, чуваш ли ме?

От далечния край на сградата се разнесе слабо дрънчене от строшено стъкло.

— Лорейн!

— Насам!

Морийн се разбърза, доколкото теглото ѝ позволяваше, натам, откъдето бе дошъл гласът. По очевидни причини ние с Хоуп останахме на местата си. След минута-две Крис излезе тичешком през пожарния изход, беше целият в сажди и разчорлен, но беззвучно се смееше и стискаше в ръка един от пожарогасителите на „Медоубанк“.

— Къде е Лорейн? — прошушнах му аз.

Той не каза нищо, само се усмихна.

По-късно успяхме да навържем събитията в тяхната последователност, но засега можехме само да размишляваме и да слушаме.

Разбира се, на разкази на очевидци невинаги може да се вярва. В случай че сте повярвали на някои от историите, които се разказваха след това, ще ви бъде простено, ако си мислите, че ние сме преживели нещо от мащабите на „Ад под небето“^[2]. Всъщност около пет минути по-късно, когато пристигнаха пожарникарите, самите пламъци бяха вече угасени и след тях останаха само няколко напукани стъкла на прозорци и няколко следи от обгоряване по стените, колкото да се види, че е имало пожар.

Изглежда, огънят беше пламнал в стаята на персонала. Цигара, каза началникът на пожарникарите, оставена да дими до купчина вестници, вероятно е станала причина за пожара, който много бързо е плъзнал по завесите и възглавниците на дивана до прозореца. Малък пожар, със сигурност не такъв, че да оправдае мащабите на паниката, показана от някои членове на персонала в „Медоубанк“, в частност от мис Лорейн Хъчънс, администратор в дома, намерена да се крие в гардероб в стаята на един от живеещите, след като опитала да отвори вратата (или поне така твърди) и установила, че е заяла. Добре, че общият работник е бил в сградата, благодарение на бързото му мислене (и навременното използване на стоящия наблизо пожарогасител) огънят не е успял да се разпространи из останалите части на дома.

— Така или иначе, миличка — заговори успокоително началникът на пожарникарите, след като изведоха Лорейн от сградата, — тази врата е направена от масивно дърво. Трябвало е да има силен

пламък, за да я повреди, а той едва е облизал боята. Струва ми се, че по-скоро сте надушили дима и сте изпаднали в паника. Такива неща стават постоянно.

Лорейн, която още трепереше, но с всяка крачка все повече идваше на себе си, го стрелна с убийствен поглед.

— Никога не съм казвала, че вратата е заяла. Казах, че беше заключена. Има разлика.

Морийн присви очи.

— Заключена? — попита тя.

Хладният поглед на Лорейн се спря върху Крис. Той стоеше мълчалив до нас с Хоуп, забил очи в земята. Сега за кратко вдигна поглед към нея. Усмивката беше слязла от лицето му, изместена от гузно изражение, което не можеше да се сбърка.

Видях как седналата до него Хоуп посегна да хване ръката му. Чу се тихичък звън от удар на метал о метал, който никой освен нас двете не забеляза. След това тя отново сложи ръце в скута си. Пак същият звън — после Хоуп сложи ръка върху моята и аз усетих в дланта си нещо студено и бодливо.

Междувременно Лорейн се обърна към Крис.

— Предупредих те — каза тя. — Забавно ли ти се стори, а? Наистина ли си мислеше, че такъв номер може да ти се размине?

Крис не отговори. Така блажено разговорлив при обичайни обстоятелства, той въпреки това си гълта езика, когато към него се обърне човек с власт. И сега само ме погледна с крайчеца на окото си с виновен и леко болнав вид. На една от ръцете си имаше петно от сажди и нервно го търкаше.

Лорейн пристъпи напред.

— На теб говоря — каза тя на висок глас. — Какво беше това, някаква шега ли? Или си имал нещо друго наум — какво, да се поровиш в шкафчетата, докато ме няма? Да потърсиш нещо ценно из стаите?

Това беше повече, отколкото Хоуп и аз можехме да понесем.

— Остави го на мира — казах аз на Лорейн, тя се обърна и ме измери с един от най-отровните си погледи.

— Ти не се бъркай, драга. Вратата беше заключена, а там имаше само един човек, който би могъл да го направи. Така ли е? — Лорейн

хвърли свиреп поглед към Крис. — Видяхте ме как му дадох ключовете. Нали видя, Морийн?

Морийн кимна.

— Само той може да е заключил вратата.

Тя повторно кимна — особенният магнетизъм на Лорейн отново влизаше в действие. Лицето на Морийн се ожесточи, малките ѝ очи се смалиха още повече.

— Е, заключи ли я?

Настъпи мълчание. Под изпитателния ѝ поглед Крис изглеждаше по-измъчен от всякога.

Тогава заговори Хоуп, не на висок глас, но с онзи кеймбриджки тон, който сякаш естествено изисква подчинение:

— Не би могъл.

— Защо? — попита презрително Лорейн. — Защото ти е приятел? Е, нека ти кажа...

— Не — намесих се аз. — Защото ключовете са у мен. — И аз ги извадих от джоба на палтото си. — Пред очите ми ги изтърва, когато ме изнесе. Извиках му, но той не ме чу.

Последва мълчание, през което Морийн гледаше втренчено Лорейн, Лорейн гледаше свирепо Крис, а почти всички останали гледаха мен и връзката ключове в ръката ми.

Подадох ключовете на Лорейн.

— Заповядай — казах усмихната. — А, да, Морийн...

Морийн ме изгледа и учудването, изписано на лицето ѝ, бавно се смени с подобие на мрачно разбиране.

— В стаята си оставих няколко неща, които съм скрила в малка възглавница. Сигурна съм, че са си на мястото, но дали можем да проверим? Искам да кажа, че, разбира се, имам абсолютно доверие на Крис. — Аз най-лъчезарно се усмигнах на Лорейн. — От коя стая казваш, че не си могла да излезеш, скъпа? Представете си само. Какво съвпадение. Е, сигурна съм, че в твое присъствие вещите ми са били в пълна безопасност. Какво е това?

Лорейн издаде нечленоразделен звук.

— О, донесла си ги със себе си. Колко мило от твоя страна. И как само си се досетила къде съм ги скрила — перлите ми, годежния ми пръстен, брошката на майка ми, — а, да, и парите. Двеста паунда.

Какво облекчение. Приятно е да знаеш, че на този свят още са останали честни, почитени хора.

Все така усмихната, аз прибрах вещите в джоба на палтото си. Дотогава около мен вече се беше събрала малка публика: Тъжния Хари с гримаса, която подозрително напомняше усмивка, Клеър, от стъписване почти забравила да дъвче дъвката си, мистър Браун, Поляка Джон, мисис Суотън, която може да бъде схватлива колкото останалите, стига наистина да се съсредоточи, и сега гледаше Лорейн така, сякаш до този момент никога не я беше виждала, Морийн със застинала свирепа усмивка на пухкавото си лице, Крис със смаян поглед, а зад него пожарникарите — петима-шестима усмихнати млади мъже, които угасиха мигащите светлини на ненужната пожарна, огледаха сградата за случайно изостанали хора, неизправности, опасности от токов удар, всякакви възможни заплахи за обитателите на дома „Медоубанк“, които чакаха кротко на поляната.

Отне им близо час да приключат с огледа. Денят беше топъл, слънчев и ясен, на поляната имаше маргаритки, а в живия плет от азания покрай нея жужаха пчели. Поляка Джон подхвана игра на карти с Тъжния Хари и мистър Браун, мисис Банерджи свали едно от палтата си, Хоуп и аз тихо се разприказвахме, а Лорейн и Морийн продължиха разговора си (който вече беше станал твърде оживен) на паркинга до главния вход, където мислеха, че никой няма да ги чува. Ние обаче ги чувахме — поне откъслечни реплики, — но любезно се стараехме да не слушаме, с изключение на онази част от разговора, когато Лорейн каза на Морийн да се разкара с шибаната си работа, и без това за нея й плащат някакви шибани жълти пари, а и кой, по дяволите, ще иска да прекара живота си в такава дупка като дома „Медоубанк“ — знаеш ли как му викат в града, а? Шибана морга. Какво ще кажеш за това, а, драга?

И така нататък. Беше по-зле от мистър Банерман, когато има лош ден. Така или иначе, още тогава не се съмнявах, че повече няма да видим Лорейн. В другия край на поляната Крис се преструваше, че не чува, но усмивката на лицето му го издаде.

Аз, разбира се, знаех, че той я е заключил. Бях готова да се обзаложа, че е предизвикал и пожара в стаята на персонала, като го е направил да изглежда така, сякаш една от вечните цигари „Силк Кът“ на Лорейн е подпалила всичко. Досещах се, че е залостил и входната врата, а също така бях убедена, че е пропуснал да въведе кода за противопожарно учение, за да може новината за случилото се да стигне право до пожарната.

— Пак добре — каза началникът, когато излезе от сградата с последните пожарникари. — Това само показва, че човек трябва винаги много да внимава с такива неща. Добре че сте имали детектор за дим.

— Време е да влизаме! — провикна се Морийн от паркинга. — Всички ли са тук? Всички ли ме чуха? Казах: време е да влизаме!

Сред скупчените на поляната обитатели се разнесе мърморене, почти негодувание. Тъжния Хари с нежелание изостави играта на карти. Дениз вдигна поглед от венчето от маргаритки в скута си. Мистър Банерман отново включи слуховия си апарат. Мисис Банерджи сваля още едно палто, а Хоуп каза:

— Къде е мисис Макалистър?

Всички се спогледахме едновременно. Типично за Хоуп — да забележи единственото нещо, на което никой от зрящите не е обърнал внимание. Аз тревожно се огледах из двора за мисис Макалистър и си я представих изгубена и блуждаеща или, по-лошо, тръгнала по натоварения главен път в търсене на някое място или човек, които не съществуват от войната насам.

— Мисис Макалистър! — нададе вой Морийн. — Вече влизаме, скъпа!

Все още нямаше и следа от мисис Макалистър. Погледнах Хоуп. Започна да ме обзема лошо чувство — предчувствие, ако щете, — представих си как старицата лежи припаднала зад ъгъла над сградата, беззъбата ѝ уста — хлътнала, едната ѝ ръка — простряна като сух клон на чакълестата пътека...

Е, това само показва, че човек не може да вярва на предчувствия.

Точно когато отворих уста да кажа нещо, тя заобиколи сградата, хванала под ръка един от пожарникарите, приветлив млад мъж на около двацет и пет, висок, мургав и мускулист по онзи ненатрапчив начин, характерен за пожарникарите (да, знам, че съм на седемдесет и

две, но това не ми пречи да забелязвам такива неща, нали?). Така или иначе, той явно беше казал нещо невероятно смешно, защото мисис Макалистър се кикотеше като обезумяла квачка. Не бях я виждала толкова весела от онзи ден във фоайето, когато Лорейн ѝ изтърси, че Питър е мъртъв, и на гърлото ми заседна буца, когато я видях такава: толкова стара и дребничка, стиснала като маймунка ръката на пожарникаря, да се превива от смях.

— Къде бяхте? — попита неодобрително Морийн.

Младежът се усмихна.

— Тренирахме за пожарната — каза той, като освободи (с известно усилие) ръката си от хватката на мисис Макалистър. — Трябва да призная, Нора — ако щете вярвайте, нямах представа, че първото име на мисис Макалистър е Нора, — страшна спринтьорка си.

Мисис Макалистър отново се разсмя. Тя се вгледа в лицето на младежа (нейното лице беше горе-долу на нивото на колана му) и взе ръката му в своята.

— Толкова се радвам, че дойде — каза жизнерадостно старицата. — Сега ще те запозная с всичките си приятели. Това е Фейт, а това е Хоуп. — Тя махна и на двете ни с блеснали от въодушевление очи. — Те ми помогнаха в някои тежки моменти, много са мили с мен, да знаеш.

— Стига глупости — бодро отсече Хоуп. — А сега, надявам се, ще ни запознаеш с приятеля си.

— С приятеля ми?

Мисис Макалистър отново се разсмя. Не мисля, че изобщо я бях виждала да се смее толкова много, от това изглеждаше подмладена. Очите ѝ блестяха, тя подскачаше и танцуваше, около беззъбата ѝ уста играеха весели бръчки.

Старицата улови младежа за ръка и го поведе през поляната натам, където Крис, Морийн, Дениз и Тъжния Хари ни чакаха да влезем в сградата на дома „Медоубанк“.

— Това е синът ми Питър — каза тя. — Знаете ли, той е пожарникар.

[1] Популярна сапунена опера, предавана по радио Би Би С. — Бел.прев. ↑

[2] Филм от 1974 г., в който се разказва за опустошителен пожар в небостъргач. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.